

NOTATKA

z posiedzenia Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Data posiedzenia: 23 listopada 2010 r.

Nr posiedzenia: 134

Posiedzeniu przewodniczył: senator Jerzy Chróścikowski – przewodniczący komisji.

- Porządek posiedzenia:**
1. Informacja dotycząca komunikatu Komisji Europejskiej na temat rozwoju wspólnej polityki rolnej Unii Europejskiej do 2020 r.
 2. Stanowisko Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie komunikatu Komisji Europejskiej na temat rozwoju wspólnej polityki rolnej Unii Europejskiej do 2020 r.

- W posiedzeniu uczestniczyli:
- senatorowie członkowie komisji: Małgorzata Adamczak, Przemysław Błaszczyk, Michał Boszko, Jerzy Chróścikowski, Lucjan Cichosz, Henryk Górski, Ryszard Knosala, Sławomir Kowalski, Jan Olech, Zdzisław Pupa, Eryk Smulewicz, Grażyna Sztark, Grzegorz Wojciechowski,
 - zaproszeni goście:
 - Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi:
 - podsekretarz Artur Ławniczak,
 - zastępca dyrektora w Departamencie Unii Europejskiej i Współpracy Międzynarodowej Waldemar Guba,
 - radca ministra Zofia Krzyżanowska,
 - Najwyższa Izba Kontroli:
 - doradca techniczny w Departamencie Środowiska, Rolnictwa i Zagospodarowania Przestrzennego Jerzy Dawidek,
 - branżowe i zawodowe związki rolnicze:
 - członek rady Federacji Branżowych Związków Producentów Rolnych Zbigniew Kaszuba,
 - prezes Polskiego Związku Producentów Roślin Zbożowych Stanisław Kasperczyk,
 - prezes Animal by Products Polskiego Związku Przetwórców Piotr Kołodziej,
 - prezes Stowarzyszenia Rzeźników i Wędliniarzy RP Janusz Rodziewicz,
 - prezes Związku Polskich Przetwórców Mleka Marcin Hydzik,
 - wiceprezes Federacji Związków Pracodawców-Dzierżawców i Właścicieli Rolnych Waldemar Rolewski,
 - członek zarządu głównego Krajowego Związku Plantatorów Buraka Cukrowego Sławomir Szyszka,
 - zastępca dyrektora biura Krajowego Związku Plantatorów Buraka Cukrowego Rafał Strachota,
 - dyrektor Fundacji Programów Pomocy dla Rolnictwa FAPA Ryszard Pazura,
 - redaktor „Poradnika Rolniczego” Jacek Kościański,
 - redaktor merytoryczny „Informatora Rolniczego” Piotr Białek.

Przebieg posiedzenia:

Ad. 1, 2 Radca ministra w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi Zofia Krzyżanowska omówiła komunikat Komisji Europejskiej (KE) w sprawie przyszłości wspólnej polityki rolnej (WPR) oraz przedstawiła stanowisko rządu. Poinformowała, że rozpoczął się proces konsultacji, który potrwa do wiosny przyszłego roku i który umożliwi KE przygotowanie propozycji legislacyjnych do połowy 2011 r. Zreformowana WPR powinna wejść w życie z dniem 1 stycznia 2014 r. W komunikacie przedstawiono trzy propozycje reformy WPR. Jest to:

- korekta niektórych elementów tej polityki za pomocą stopniowych zmian;
- przekształcenie WPR na bardziej ekologiczną, sprawiedliwszą, skuteczniejszą i bardziej efektywną politykę;
- wycofanie środków wsparcia rynku oraz dochodów.

We wszystkich trzech opcjach KE przewiduje zachowanie obecnego systemu składającego się z dwóch filarów: I filaru (obejmującego płatności bezpośrednie oraz środki rynkowe, z regułami wyraźnie określonymi na szczeblu UE) oraz II filaru (na który składają się instrumenty zapewniające państwom członkowskim elastyczność poprzez podejście oparte o wieloletnie programowanie i kontraktowanie z rolnikami). Kolejnym wspólnym elementem wszystkich trzech propozycji jest założenie, że przyszły system płatności bezpośrednich nie może opierać się na historycznych okresach odniesienia, lecz powinien zostać powiązany z obiektywnymi kryteriami. Wydaje się, że opcja druga ma największe szanse na zdobycie poparcia większości państw członkowskich. Daje też największe możliwości realizacji celów stanowiska rządu RP w sprawie WPR po 2013 r. Przedstawiciel ministerstwa rolnictwa poinformował, że Polska opowiada się za ambitną reformą WPR i za utrzymaniem, co najmniej obecnego budżetu wspólnotowego WPR. Za silnym budżetem przemawia rozszerzenie zakresu celów WPR o nowe wspólnotowe wyzwania, przy zachowaniu większości dotychczas realizowanych zadań, oraz znaczenie solidarności finansowej dla sprawnego funkcjonowania jednolitego rynku. Konieczne jest utrzymanie wspólnotowego finansowania I filaru, ale także ograniczenie zakresu współfinansowania krajowego działań drugiego filaru. Jednym z kluczowych elementów reformy WPR powinno być jej uproszczenie. Koszty administracyjne po stronie instytucji wspólnotowych i krajowych, ale przede wszystkim po stronie rolników muszą być istotnie ograniczone. Konieczna jest zmiana kryteriów alokacji środków pomiędzy państwa członkowskie w ramach I filaru. Należy odejść od obecnych kryteriów, powiązanych z historyczną produkcją, i zastąpić je kryteriami obiektywnymi, powiązanych z aktualnymi celami WPR. Zdaniem Polski należy poważnie, a nie tylko postulatycznie rozważyć wzmocnienie finansowe II filara w całej UE-27 poprzez ustalenie stałych proporcji dla wszystkich państw UE w podziale środków WPR pomiędzy I a II filarem – proporcje te zamiast 80:20 powinny wynosić, np. 60:40. Zdaniem rządu RP przeważająca część rodzinnych gospodarstw rolnych w UE będzie mieć także w przyszłości trudności z osiągnięciem skali ekonomicznej zapewniającej wystarczający dochód w oparciu o produkcję rolną. Jednocześnie gospodarstwa te będą wciąż pełnić istotną rolę w realizacji wielu wspólnotowych funkcji publicznych gospodarki rolnej. Dążenie do skutecznego i efektywnego wspierania dochodów gospodarstw najsilniej dotkniętych tym problemem powinno być jednym z zadań płatności bezpośrednich, przy jednoczesnym wsparciu procesu restrukturyzacji małych gospodarstw w ramach działań II filara WPR. W szczególności należy stworzyć nowy instrument finansowy dający szansę właścicielom gospodarstw najmniejszych do pozyskiwania dochodów z działalności pozarolniczej i wygaszanie działalności rolniczej poprzez trwałe przekazywanie zasobów produkcyjnych na rzecz gospodarstw rozwojowych.

W trakcie dyskusji sygnalizowano, że należy dążyć do lepszej koordynacji między WPR a innymi politykami UE, w tym polityką spójności, w zakresie, w jakim pozwoli to na poprawę skuteczności, efektywności, ale także na uproszczenia systemów wdrożeniowych. Taka koordynacja nie może jednak zaburzyć wewnętrznej integralności WPR, dlatego konieczne jest pozostawienie całości działań obecnego drugiego filaru w ramach WPR i zwrócenie uwagi na potencjał w zakresie rozwoju obszarów wiejskich innych polityk UE. Wskazywano, że komunikat jest nieprecyzyjny, nieścisły oraz że nie odnosi się do kwestii budżetu wspólnej polityki rolnej. Komunikat koncentruje się na pokazaniu filozofii zmian, kierunku przemian, które wskazują na dalsze okresy przejściowe

w dochodzeniu do równych warunków wsparcia. Wskazywano, że jest to filozofia kontynuacji i zmian, może bardziej kontynuacji niż zmian. Takie podejście wynika z uwarunkowań zewnętrznych m.in. kryzysu gospodarczego, problemu braku budżetu na 2011 r. czy zapowiedzi płatników netto o ograniczeniu budżetu Unii na lata 2014–2020. Podnoszono, że produkcja rolna jest specyficzna, zależna między innymi od warunków klimatycznych, dlatego należy zachować różne formy wsparcia i instrumenty interwencji na rynkach rolnych. Przyszłość WPR wymaga pozostawienia krajom elastyczności, aby wspierać także specyficzne sektory, często marginalne. Nie jest to sprzeczne z ujednoczeniem i uproszczeniem, które dotyczą wspólnych sektorów ważnych dla wszystkich państw członkowskich. Innego podejścia wymagają małe gospodarstwa, które pełnią funkcję socjalną i przetrzymują nadmiar siły roboczej. Te gospodarstwa wypełniają wiele funkcji publicznych i powinny otrzymać wsparcie. Zdaniem dyskutantów w komunikacie w zbyt małym stopniu uwzględnia się uwarunkowania wynikające z negocjacji handlowych na szczeblu WTO czy z ustaleń bilateralnych. Podnoszono, że przyszła wspólna polityka rolna powinna zachować skuteczny system interwencji rynkowej. To niezbędny element, aby dalej skutecznie przeciwdziałać negatywnym skutkom kryzysów gospodarczych, będących wynikiem m.in. otwierania się rynku wspólnotowego na konkurencję zewnętrzną i rosnącej niestabilności międzynarodowych rynków rolnych. Zwracano uwagę, że znaczenie instrumentów zarządzania rynkami może wzrosnąć w sytuacji dalszej liberalizacji dostępu do rynku i jednocześniej presji na zmniejszenie wsparcia bezpośredniego. Nie można w takiej sytuacji wykluczyć rozszerzenia tych instrumentów czy nawet powrotu do instrumentów już zlikwidowanych w przeszłości. Wskazywano również, że stanowisko powinno być silne, konsultowane ze związkami i organizacjami rolniczymi oraz przedstawicielami Grupy Wyszehradzkiej i Trójkąta Weimarskiego.

W posiedzeniu komisji nie uczestniczyły osoby wykonujące działalność lobbingsową.

Sporządzono w Biurze Prac Senackich.